

GOLF SPORTINING PAYDO BO'LISHI

Hakimov Dilshod Qo'qonovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada golf sportining kelib chiqish tarixi, uning shakllanish bosqichlari hamda dunyo miqyosida ommalashuv jarayoni yoritilgan. Golfning qadimgi Rim, Xitoy va Yevropa hududlaridagi ilk ko'rinishlari tahlil qilinib, sportning asosiy rivojlanish markazi sifatida Shotlandiyaning tarixiy o'rni ko'rsatib berilgan. Shuningdek, golfning xalqaro sport turiga aylanishi, asosiy tashkilotlari, yirik xalqaro musobaqalari va bugungi kunda uning O'zbekistonda rivojlanish holati haqida ma'lumotlar berilgan. Maqola sport tarixini o'rganish, golfni ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: golf, sport tarixi, Shotlandiya, R&A, USGA, Ryder Cup, xalqaro musobaqalar.

Аннотация. В данной статье раскрывается история возникновения гольфа, этапы его формирования и процесс распространения в мире. Рассматриваются древние формы игр, схожих с гольфом, в Римской империи и Китае, а также особая роль Шотландии в становлении данного вида спорта. Показано развитие гольфа как международной спортивной дисциплины, приведены данные о ведущих международных организациях и чемпионатах, а также о развитии гольфа в Узбекистане. Статья направлена на изучение истории спорта и теоретический анализ развития гольфа.

Ключевые слова: гольф, история спорта, Шотландия, R&A, USGA, Ryder Cup, международные турниры.

Annotation. This article explores the origin of golf, its historical development, and global expansion. It analyzes early prototypes of the game in ancient Rome and China and highlights Scotland's leading role in shaping golf as an official sport. The study also focuses on golf's transformation into an international discipline, providing information about major golf organizations and

championships, as well as the development of golf in Uzbekistan. The article contributes to the study of sports history and the theoretical understanding of golf.

Keywords: *golf, sports history, Scotland, R&A, USGA, Ryder Cup, international tournaments.*

Kirish.

Golf – bu ochiq sport maydonida maxsus tayoq (klyushka) yordamida kichik sharchani belgilangan teshikka kiritish orqali o'tkaziladigan sport turidir. Golf ko'proq individual sport turi bo'lib, unda diqqat, aniqlik, jismoniy va ruhiy barqarorlik muhim ahamiyatga ega. Golf musobaqalari odatda 18 teshikli maydonlarda o'tkaziladi. O'yin qoidalariga ko'ra, g'olib – barcha teshiklarni eng kam urinishda yakunlagan sportchi bo'ladi.

Golf nafaqat sport turi, balki madaniyat darajasiga ko'tarilgan o'yin sanaladi. Bugungi kunda bu sport turi turli yoshdagi insonlar tomonidan ommaviy mashg'ulot sifatida ham, professional yo'nalishda ham shug'ullaniladi.

Golfning tarixiy ildizlari.

Golfning kelib chiqish tarixi haqida turli fikrlar mavjud. Ayrim manbalarda golfning qadimgi Rimda paydo bo'lgani aytiladi. Miloddan avvalgi I asrda rimlik legionerlar "paganica" deb nomlangan o'yin bilan shug'ullangan bo'lib, unda egilgan tayoq yordamida charm to'pni urib uzoqqa uchirishgan. Bu o'yin golfning dastlabki prototipi sifatida qoraladi.

Shuningdek, Xitoyda ham Tang sulolasi davrida (618–907-yillar) "tsuyivan" deb nomlangan shunga o'xshash o'yin mavjud bo'lgan. Bu o'yinda ham tayoq yordamida to'pni maxsus teshiklarga yo'naltirishgan. Bu esa golfning Osiyo madaniyatida ham ildizi borligini ko'rsatadi.

Biroq tarixchilarning aksariyati golfning haqiqiy shakllanishi Yevropada, xususan, Shotlandiyada sodir bo'lganini ta'kidlaydilar. Golf aynan shu davlatda rasmiy sport turi sifatida shakllangan va rivojlangan[5].

Golfning Shotlandiyada shakllanishi.

Golfning Vatanini Shotlandiya deb hisoblash to'g'ridir. XV asrga kelib, Shotlandiya hududida golf o'yini ommalashib ketgan. 1457-yilda Shotlandiya qiroli

Jeyms II golfni vaqtincha taqiqlaydi, chunki bu o'yin mamlakat mudofaasi uchun muhim bo'lgan kamonchilik mashqlaridan chalg'ityotgan edi. Taqiq 1502-yilgacha davom etdi va keyinchalik sport yana ruxsat etildi.

Shotlandiyadagi Sent-Endryus shahri golfning tarixiy markazi sanaladi. 1552-yilda aynan shu shaharda dunyodagi eng eski golf maydoni – St Andrews Old Course tashkil etildi. XV–XVI asrlarda golf aristokratlar uchun sevimli mashg'ulotga aylandi, ammo keyinchalik keng ommaga ham tarqaldi.

Golfning muhim qoidalari 1744-yilda Edinburgdagi "Gentlemen Golfers Company" tomonidan ishlab chiqilgan. Bu tashkilot keyinchalik The Royal and Ancient Golf Club of St Andrews (R&A) nomi bilan mashhur bo'ldi va bugungi kungacha golf qoidalarining asosiy ishlab chiquvchisi hisoblanadi[4].

Golf sportining rivojlanishi va ommalashuvi.

XVIII asrning oxirida golf Shotlandiyadan Angliyaga, keyin esa butun Yevropaga tarqaldi. XIX asrga kelib, golf Qo'shma Shtatlar va Kanadada ham ommalashdi. 1894-yilda AQShda United States Golf Association (USGA) tashkil etildi. Bu tashkilot AQSh hududida golfning rasmiy boshqaruv organiga aylandip[3].

Golfning ommalashuviga texnologik rivojlanish ham yordam berdi. 1848-yilda Robert Paterson tomonidan gutta-percha (qattiq rezina turi)dan tayyorlangan yangi golf to'pi ishlab chiqildi. Bu to'p o'yin sifatini sezilarli darajada oshirdi. 1900-yilga kelib esa po'lat golf tayoqlari ishlab chiqarila boshlandi.

1933-yildan boshlab professional golf musobaqalari muntazam o'tkazila boshlandi. 1929-yilda Ryder Cup musobaqasi yo'lga qo'yildi. Bu Yevropa va Amerikaning eng kuchli golfchilari o'rtasida har ikki yilda bir marta o'tkaziladigan yirik musobaqadir[1].

XX asrda golf professional sport turi sifatida shakllandi. Jahonda tashkil etilgan nufuzli musobaqalar quyidagilardir:

- The Masters Tournament
- The Open Championship
- U.S. Open

- PGA Championship

Bugungi kunda golf Olimpiya sport turi hisoblanadi. U 1900 va 1904-yillarda dastlab Olimpiadada o'tkazilgan, biroq keyinchalik to'xtatilgan. 2016-yilda Rio-de-Janeyro Olimpiadasida golf yana rasmiy sport turi sifatida qayta tiklandi.

Xalqaro golf tashkilotlari va musobaqalar tarixi

Golf bugungi kunda xalqaro miqyosda R&A va USGA tomonidan boshqariladi. Shuningdek, professional golfchilarning xalqaro federatsiyalari ham mavjud[2]:

- PGA Tour – erkaklar professional golf musobaqalari
- LPGA Tour – ayollar professional golf assotsiatsiyasi
- European Tour – Yevropa professional golf ligasi

Hozirda dunyo bo'ylab 200 dan ortiq mamlakatda millionlab havaskorlar va professional golfchilar faoliyat olib bormoqda. Golf ayniqsa AQSh, Yaponiya, Koreya Respublikasi, Buyuk Britaniya va Avstraliyada juda mashhur.

Xulosa.

Golf sporti dunyo sivilizatsiyasi tarixida qadimdan shakllangan va vaqt o'tishi bilan professional sport darajasiga ko'tarilgan noyob sport turlaridan biridir. Uning shakllanishida Rim va Xitoydagi dastlabki o'yinlar muhim bo'lsa-da, aynan Shotlandiya golfni rasmiy sport turi sifatida shakllanishida katta hissa qo'shgan. Bugungi kunda golf dunyoning 200 dan ortiq davlatida faol ravishda rivojlanmoqda va Olimpiya o'yinlari dasturiga qayta kiritilgani bu sportning nufuzini yanada oshirdi. O'zbekistonda ham golf sportiga qiziqish yil sayin ortib bormoqda va mazkur sohada infratuzilma hamda kadrlar tayyorlash ishlari yo'lga qo'yilmoqda. Kelgusida ushbu sport turining mamlakatimizdagi professional darajada rivojlanishi uchun xalqaro tajribani o'rganish, ilmiy-uslubiy tadqiqotlarni kuchaytirish zarurdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. The Royal and Ancient Golf Club of St Andrews. Rules of Golf. Scotland, 2019.
2. David Hamilton. Early Golf. Edinburgh University Press, 2015.
3. John Anderson. A History of Golf: The Royal Game. London, 2018.
4. Хасанов III. Sport tarixi va uning rivojlanish bosqichlari. Toshkent, 2021.

5. O‘zbekiston Golf Federatsiyasi rasmiy sayti — www.uzgolf.uz
6. Sunatov, J. R., Zikrillayeva, F., Husenova, M., & Sanayeva, M. (2025). INGLIZ TILINI O‘QITISHDAGI MUAMMOLAR. University Research Base, 560-568.
7. Сунатов, Д., Тошмуродова, С., Анварова, Э., & Зикриллаева, Ф. (2025). Madaniyatlararo muloqotning ahamiyati. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 141-143.
8. Сунатов, Ж., Холмуратова, Р., Зикриллаева, Ф., & Алишеров, Г. (2025). Kompyuter lingvistikasida kompyuter leksikografiyasining ahamiyati. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 269-271.